

ד' כסלו, תשע"ז 4 דצמבר, 2016	חוזר נכות (ילד נכה) מס' 1990
נושא: ילד נכה	
שם החוזר: אופן קביעת הזכאות לפעוטות עם מנת תפקוד נמוכה (DQ62 ומטה).	
מטרת החוזר לקבוע כללים לקביעת זכאות לקצבת ילד נכה לילדים עם DQ62 ומטה, הנחיות לקביעת שיעור הזכאות, משך הזכאות והאפשרות לקביעת זכאות על סמך מסמכים.	
פתח דבר	
הנחיות לביצוע	
הגדרות	

תודה רבה לעו"ד ולרי זילכה מבית איזי שפירא, על העלאת הנושא, תודה לד"ר הדר ירדני-מנהלת המחלקה להתפתחות הילד ושיקומו במשרד הבריאות, לפרופ' שלמה ויינטראוב לד"ר עמיחי ברזנר ולד"ר כרמלה ואטס, על הסיוע בגיבוש ההנחיות. מעל הכל אני מודה לגב' אילת כהן קלוזנר מנהלת תחום נכויות מיוחדות על הובלת התהליך, על עבודתה המקצועית והמעמיקה בנושא.

בברכה,

לימור לוריא

מנהלת אגף א' גמלאות נכות

העתק:

פרופ' שלמה מור יוסף- המנהל הכללי
גב' אילנה שרייבמן- המשנה למנכ"ל וסמנכ"ל גמלאות
ד"ר ישי אוסטפלד- המנהל הרפואי
גב' לימור לוריא- מנהלת אגף א' גמלאות נכות
ד"ר מרק טרגין- סגן המנהל הרפואי- הלשכה הרפואית
גב' ירונה שלום- מנהלת אגף א' ועדות
גב' נחמה שפירא- מנהלת אגף א' שירות לקוחות
גב' אילת כהן קלוזנר – מנהלת תחום בכירה נכויות מיוחדות
ד"ר דניאל ברש- רופא תחום ילד נכה
עו"ד עדי אמין כהן הגר- הלשכה המשפטית

פתח דבר

במסגרת שיתוף פעולה שמקיים המוסד עם עמותות, וכחלק מהפקת לקחים מימי העיון שערך תחום נכיות מיוחדות עם הנהלת המכונים להתפתחות הילד בקופות החולים ובמשרד הבריאות, נדון מחדש נושא הזכאות של ילדים עם מנת תפקוד נמוכה (DQ נמוך מ-62 או מבחן [מנת תפקוד](#) אחר) לקצבת ילד נכה.

מדובר במבחן המבוצע במכונים להתפתחות הילד ובודק "[מנת תפקוד](#)" לפעוטות, בשלב בו לא ניתן עדיין לאבחן מוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה) וליקויים נוספים.

מבדיקה של תיקים, ולפי חוות דעת של אנשי מקצוע בתחום, מדובר בילדים שבסופו של דבר יאובחנו כבעלי מוגבלות שכלית התפתחותית ברמה קלה עד בינונית או כילדים על הספקטרום האוטיסטי, שכידוע מזכים בקצבת ילד נכה.

בחוזר זה מפורטים אופן קביעת הזכאות לילדים אלה, שיעור הזכאות, תחילת הזכאות ומשך הזכאות.

שיעור הזכאות

- למי שנקבע DQ 55 ומטה- תיקבע זכאות בשיעור 100% בשל הצורך [בנוכחות קבועה](#).
- למי שנקבע DQ 56-62- תיקבע זכאות בשיעור 50% בשל הצורך [בהשגחה מתמדת](#).

משך הזכאות:

- זכאות תיקבע מגיל 9 חודשים.
- זכאות תיקבע עד גיל 5.
- בגיל 4 ישלח להורים מכתב המביא לידיעת ההורים את הצורך בביצוע אבחון מוגבלות שכלית התפתחותית במשרד הרווחה כדי לבחון המשך זכאות לאחר גיל 5 (מצורף [בנספח](#)). יודגש, אבחונים אלו לא נעשים לפני גיל 4.
- המשך זכאות לאחר גיל 5 יקבע בהתאם לאבחון האגף למוגבלות שכלית התפתחותית במשרד הרווחה והשירותים החברתיים, או בהתאם למצבו הרפואי והתפקודי של הילד.

קביעה ללא נוכחות- כאשר התקבלו מסמכים כנדרש בחוזר, יש לקבוע זכאות ללא נוכחות

על סמך מסמכים, ומבלי לזמן את הילד לוועדה.

הנחיות לרופאי ילד נכה, יופצו על ידי הלשכה הרפואית.

תחולת החוזר- מיום הוצאת החוזר.

ניתן לקבוע זכאות שנה רטרואקטיבית, בהתאם למועד הגשת התביעה.

חזרה

הנחיות לביצוע

עד כה, לא היו הנחיות לקביעת זכאות לקצבת ילד נכה לילדים עם [DQ נמוך מ-62](#), על אף שבבדיקת תיקים נמצא כי מדובר בילדים שבסופו של תהליך ברור ארוך, נמצאו זכאים לקצבה.

לאחר חשיבה בנושא, והתייעצות עם גורמי מקצוע במכונים להתפתחות הילד, נמצא כי מדד ה-[DQ](#), המבוסס על בדיקת תפקוד הילד ביחס לבני גילו, מאפשר קביעת זכאות לקצבה בהתאם לתוצאות מבחן התפקוד:

- [נקבע DQ 55 ומטה](#) - תיקבע זכאות בשיעור 100% בשל הצורך [בנוכחות קבועה](#) היות וילדים אלו, מאובחנים לרוב מגיל 4, כבעלי מוגבלות שכלית התפתחותית בינונית-המזכה בקצבה בשעור זה.
- [נקבע DQ 56-62](#) - תיקבע זכאות בשיעור 50% בשל הצורך [בהשגחה מתמדת](#) היות וילדים אלו יאובחנו לרוב מגיל 4, כבעלי מוגבלות שכלית התפתחותית קלה.

חשוב להבהיר כי קביעה של רמת תפקוד DQ55, לילד, משמעה כי הוא מתפקד בהתאם לפעוט שגילו 55% מגיל הילד.

לדוגמא: ילד בן 3 שנקבע כי רמת ה- DQ שלו היא 50, מתפקד כמו ילד בן שנה וחצי.

כלומר, נדרשת נוכחות קבועה של ההורה לאור הפערים המשמעותיים בתפקודו ביחס לבני גילו.

חשוב להדגיש כי ילדים שנקבע להם DQ55 ומטה, זכאים למעון שיקומי בהתאם לחוק מעונות יום שיקומיים, וזאת לאור מורכבות מצבם, הצורך בסיוע רב והשגחה חורגת מהמקובל בקרב בני גילם.

במקרים בהם קיימת, [בנוסף](#), עילת זכאות המאפשרת תשלום בשיעור גבוה יותר, יש לציין זאת באבחון ולשלם קצבה בהתאם.

1. תהליך טיפול בתביעה:

א. קביעת זכאות ראשונה

זכאות ראשונה תיקבע בהתאם למבחני ה-DQ מגיל 9 חודשים, זאת היות ולפני גיל 9 חודשים לא מבוצע עדיין אבחון של רמת ה-DQ.

הזכאות תיקבע עד גיל 5.

חשוב להדגיש כי בהתאם לכללי התשלום הרטרואקטיבי בילד נכה (סעיף 5) - ניתן לשלם עד שנה לפני הגשת התביעה, ממועד הופעת התסמינים וקיום עומס טיפולי או האבחון-המוקדם מבניהם. כלומר- אם התסמינים היו לפני מועד האבחון ולפי המסמכים הילד טופל בטיפולים שונים (רפואיים ופרה רפואיים) לפני מועד האבחון- ניתן לאשר זכאות ממועד מוקדם לאבחון, ועד שנה לפני הגשת התביעה.

ב. גיל 4

החל מגיל 4 ניתן לבצע אבחון של מוגבלות שכלית התפתחותית במשרד הרווחה והשירותים החברתיים.

מכיוון שהליך אבחון זה ממושך ואורך כשנה (בדומה למצב לגבי בוגרים, כפי שמפורט בחוזר נכות 1910) בשלב זה יישלח מכתב המביא לידיעת ההורים את הצורך בביצוע אבחון מוגבלות שכלית התפתחותית במשרד הרווחה כדי לבחון המשך זכאות לאחר גיל 5 (מצורף נוסח מכתב בנספח).

אבחונים אלו לא נעשים לפני גיל 4.

יודגש, מדובר במכתב הודעה למשפחה, ולא בקביעה זמנית עד גיל 4 – אין לבצע אבחון רפואי חדש בשלב זה ואין לבקש מסמכים רפואיים עדכניים.

ג. קביעת המשך זכאות בגיל 5

תיקבע זכאות בהתאם לאבחון מהאגף למוגבלות שכלית התפתחותית, או בהתאם לתפקוד הילד באותה העת.

אם הומצא אבחון מהאגף לטיפול באדם עם מש"ה, ניתן לקבוע המשך זכאות על סמך מסמכים וללא זימון לוועדה.

לאחר גיל 5 לא ניתן לקבוע זכאות לפי מבחני DQ.

במקרים בהם אין אבחון ברור עד גיל 5 (מש"ה, ASD וכו'), או טיפול רפואי המאפשר קביעת המשך זכאות על סמך מסמכים, יש לזמן המשפחה והילד לוועדה ולבחון המשך הזכאות.

אם בשלב זה, יצורף אישור שנמצאים באמצע תהליך אבחון במשרד הרווחה, ניתן לקבוע המשך זכאות לתקופה זמנית של עד חצי שנה נוספת בלבד.

2. קביעת זכאות על סמך מסמכים:

אבחון DQ לפעוטות מתבצע במכונים להתפתחות הילד ע"י רופא התפתחותי ופסיכולוג. על בסיס מבחנים מקובלים בנושא (כדוגמת גיזל, מולן, ביילי, גריפיתס ודומיהם) ובהתאם לרמת העיכוב (DQ).

קביעת זכאות תתבצע על בסיס 2 מסמכים:

✓ אבחון רופא התפתחותי מהמכון להתפתחות הילד.

✓ אבחון פסיכולוג מהמכון להתפתחות הילד.

בכל מקרה בו חסר מסמך, יש לבקשו מהמשפחה.

לא ניתן לקבוע זכאות בשל DQ62 ומטה ללא 2 המסמכים האמורים.

אחריות פקיד התביעות לוודא כי קביעת הזכאות תתבצע, ככל שניתן, על סמך מסמכים וללא זימון הילד והוריו לועדה הן בתביעה ראשונה והן בתום זמניות. במידה והרופא סבור שיש לזמן את הילד לועדה, יש לנמק הבקשה.

3. תחילה ותחולה

ההנחיות בחוזר זה יחולו על מקרים חדשים, תביעות חוזרות, וכן מקרים שנדונים בשל מעקב ותום זמניות.

4. התאמת המערכת הממוחשבת והתאמת המכתבים

אנחנו פועלים להתאמת המערכת למשלוח מכתב למיצוי זכויות לבדיקת תלות לחלוטין למי שתקבע להם זכאות בעילת נוכחות קבועה בשל מוגבלות שכלית התפתחותי ו DQ55 ומטה- כך שבגיל 3 נשלח למשפחה מכתב המבהיר את האפשרות לבחון אם ילדם תלוי לחלוטין בעזרת הזולת בביצוע פעולות היום יום.

בנוסף, אנו פועלים להתאמת מערכת למשלוח מכתב בגיל 4 לילדים שנקבעה להם זכאות בעילת נוכחות קבועה או השגחה מתמדת בשל מבחני DQ.

עד התאמת המערכת- בעת אישור זכאות ראשון יש לרשום מעקב לגיל 4, לצורך משלוח מכתב המביא לידיעת ההורים את הצורך בביצוע אבחון מוגבלות שכלית התפתחותית במשרד הרווחה כדי לבחון המשך זכאות לאחר גיל 5 (מצ"ב נוסח מכתב). וזאת, כדי

להבטיח רצף זכאות בגיל 5.

חשוב מאוד, בעת הזרמת החלטה למערכת, לפרט את תת המחלה- כדי שהמערכת תוכל לשלוח מכתבים בהתאם, כאמור [בחוזר נכות 1981](#).

[חזרה](#)

הגדרות

מבחן מנת תפקוד- DQ ודומיו – ממוצע מנת התפקוד הכללי ברמה של DQ 62 (Developmental Quotient) ומטה; הינו הממוצע המשוקלל של תפקוד בכל תחומי ההתפתחות שלהלן: התחום המוטורי, התחום השפתי-תקשורתי, התחום הקוגניטיבי, התחום החברתי והתחום הרגשי-הסתגלותי. קיימים מספר מבחנים המבוצעים לקביעת מנת התפקוד לפעוטות עד גיל 5- כדוגמת גיזל, מולן, ביילי, גריפיתס ודומיהם. קביעה כי רמת תפקוד DQ50, לילד, משמעה כי הוא מתפקד בהתאם לפעוט שגילו 50% מגיל הילד.

לדוגמא: ילד בן 3 שנקבע כי רמת ה- DQ שלו היא 50, מתפקד כמו ילד בן שנה וחצי.

עילת השגחה - תקנות ילד נכה- סעיף 1- "ילד הזקוק להשגחה קבועה של הזולת- ילד אשר מלאו לו 90 ימים, אשר רופא המוסד הסמיכו לכך, קבע כי בשל ליקוי, מחלה כרונית, בעיית התנהגות או הבנה לקויה של הילד, הוא זקוק לנוכחות של הזולת בקרבתו, כדי למנוע מצבי סיכון לעצמו או לאחרים וזאת באופן החורג במידה ניכרת מילדים בני גילו". בהתאם להנחיות [חוזר נכות 1918](#) - עילה זו מזכה בקצבה בשיעור 50% . [בהתאם לחוזר מנכ"ל](#), ניתן לקבוע זכאות במקרה של מוגבלות שכלית התפתחותית על סמך מסמכים.

עילת נוכחות קבועה- תקנות ילד נכה התוספת השניה סעיף (2) "ילד אשר בשל ליקוי רפואי חמור, מחלה כרונית קשה, הפרעת התנהגות חמורה או פיגור שכלי בינוני, חמור או קשה מתקיימים בו כל אלה:

- לא ניתן להשאירו ללא השגחה אפילו פרקי זמן קצרים בשל אירועים רפואיים תכופים הדורשים טיפול מידי של אדם אחר או בשל כך שבהשוואה לבני גילו הוא אינו מסוגל להבחין בגורמי סיכון מיידים לו או לזולתו;
- קיימת בפועל השגחה ונוכחות מתמדת בכל שעות היום והלילה – בעת שהייה בבית, בדרך למסגרת החינוכית ובמסגרת החינוכית עצמה" עילה זו מזכה בגמלה בשיעור 100%. בהתאם להנחיות [בהתאם לחוזר מנכ"ל](#), ניתן לקבוע זכאות במקרה של מוגבלות שכלית התפתחותית על סמך מסמכים.

[חזרה](#)

נספח- הצעת מכתב למשלוח בגיל 4

תאריך _____

לכבוד :

הנדון : המלצה לביצוע אבחון ל _____ לצורך קביעת המשך זכאות בגיל 5

בהמשך לאישור הזכאות לקצבה ל _____, ברצוננו להזכיר כי הזכאות תסתיים בעוד כשנה (בגיל 5).

עד כה, הקצבה אושרה על סמך אבחון שבוצע במכון להתפתחות הילד, בו נקבע כי מנת תפקוד (DQ) נמוכה מ- 62 . מבחנים אלו אינם מאפשרים קביעת המשך זכאות לאחר גיל 5.

לצורך בדיקת המשך הזכאות בגיל 5, תתבקשו לצרף אבחון של האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית במשרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, או אבחון ASD.

לידיעתכם, הליך האבחון הוא ממושך, ולכן, אם עדין לא פניתם בבקשה לביצוע אבחון, מומלץ לפנות בהקדם בבקשה לביצוע אבחון באמצעות המחלקה לשירותים חברתיים באזור מגוריכם.
במחלקה לשירותים חברתיים, ניתן לברר פרטים נוספים הנוגעים להליך האבחון.

חשוב להדגיש כי אבחון שבוצע ע"י משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, יאפשר לביטוח הלאומי לקבוע המשך זכאות, ללא זימונכם לבדיקה בוועדה לקראת גיל 5.

אם עד אז לא יהיה בידיכם אבחון, תוזמנו לוועדה עם הילד ותבחן המשך הזכאות בהתאם למצבו הרפואי והתפקודי.

בברכה

פקיד תביעות ילד נכה